

מראי מקומות- בבא קמא נ"ב

והכורה פטור משום דגרמא בעלמא הוא, וממילא תרוייהו לפטרו, כורה משום גרמא, ובעל הבור משום דכורה גרם לו, קמ"ל דבעל הבור חייב כר' נתן, כדמפרש בגמ' (ובשור שוטה מיירי- שטמ"ק). והק' התורת חיים, הא המשנה כ' לחדש גם הא דלפניו חייב ולא לאחריו, וא"כ הו"ל לומר בתרי בבות, א', דלפניו חייב לאפוקי לאחריו, וגם החידוש גופא דלפניו חייב אפי' היכא דנפל לפניו מקול הכריי'. ותי' דא"כ ה"א דטעם דלאחריו פטור הוא משום דהלך שלא כדרכו, ודלא כלפניו שהלך כדרכו. ולכן פי' דוקא לפניו מקול הכריי' חייב, לומר לך דמה שנפל הוא משום דהכריי' ביעתתו, וא"כ מה דלאחריו פטור, ע"כ הוא משום טעמי' דרב או דשמואל דלקמן.

(ד) **וראשון עד אימת מיפטור- פרש"י**, היכא דבא השני ונשתמש בו וכו'. ודן הפני יהושע, מהו הדין אם לא נשתמש בה השני, או היכא דהי' בור של יחיד, ונתגלה הבור, האם יש לו שיעורים הללו ג"כ. או דלמא, כל מה שנתנים לו שיעורים אלו הוא רק משום דהניזק אינו מפסיד בשביל זה, אלא דכל הדיון הוא בין הראשון והשני, א"כ שפיר יש לחייב מי שהוא פושע טפי מהשני. אבל היכא דאם איננו מחייבים אותו, לא יהי' תשלומין כלל, אז אמרי' דאפי' אם לא ידע, מ"מ אי"ז פוטרו, דעלי' דידי' רמיא תמיד לילך אל הבור לראות אם הכיסוי עדיין עליו. וכ' להביא ראי' דבאמת חייב בכה"ג, מהא דאי' בגמ' כסהו כראוי... פטור, והק' הגמ' דאם כסהו כראוי א"כ היכי נפל, ולא מוקים לה הגמ' בפשיטות בציוור כזה, דהיינו שנתגלה הבור ע"י מי שאינו בר חיובא, והוא בתוך השיעור כדי שידע, מדלא מוקים לה הגמ' הכי, לכאו' מבואר דבכה"ג באמת יהי' חייב, וכצד השני דחקירתו.

(ה) **וראשון עד אימת מיפטור- פרש"י**, היכא דבא השני ונשתמש בו. כ' המהר"ם שי"ף, דמש"כ רש"י דמיירי שנשתמש בו, היינו משום דאל"ה לא יהי' חייב השני על חלק

(א) **אי במסירה, ליקני במסירה- פרש"י**, דמיירי ברה"ר או בחצר שאינה של שניהם, שאין משיכה קונה שם, ולכן קונה במסירה דוקא. והק' התוס' רי"ד, הא בבהמה דקה מיירי, וא"כ נמצא דנמצא בין במסירה ובין במשיכה, וזה לא יתכן, שהרי לא מצינו שבהמה דקה נקנית במסירה. ולכן כ' דה"ק, אי במשיכה, כגון בבהמה דקה, ואי במסירה, כגון בבהמה גסה. אולם ע' ברמ"א (חור"מ קצ"ז, א', שכ' מי"א דס"ל דבהמה דקה נקנית במסירה, וכ' הסמ"ע (ב') שהוא דעת הטור, דמוכח מדבריו דבהמה דקה נקנית במסירה.

(ב) **כסהו הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כסהו, השני חייב- כ' החזו"א (ב"ק ה', י"ח)** דמשמע דצריך השני לשלם כל נזקו. והק', כיון דהבור הוא בור של שותפין, והראשון אנוס, א"כ לא יהא חייב אלא חלקו, וחציו השני יפסיד הניזק, שהרי הראשון אנוס. ומטעם שומר אין לחייב השני על חיוב של הראשון, שהרי לא קבל עליו כלום, אלא השני נודע לו והראשון לא נודע לו. ותי' דנראה דאתיא כר' נתן, ומחייבין לשני משום דס"ל דכל היכא דליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי, וא"כ משתלם משני מה שאינו יכול להשתלם מראשון. וע' באילת השחר דכ' דאפשר דבעצם כל שותף צריך לשמור הכל, אלא כיון דיש שני שותפין, ממילא אין השני אחראי על כולו, כיון דגם הראשון הי' אחראי לשומרו. אבל היכא דהראשון אנוס, א"כ י"ל דממילא חייב השני הכל על מה שלא שמרו כראוי.

(ג) **נפל לפניו מקול הכריי' חייב- ע' ברש"י** שהביא ב' פירושים בהא דחייב, או דחידוש הוא דחייב אפי' בשור פקח, דאע"ג דסתם בור אינו חייב בשור פקח, מ"מ כאן חייב, שקול הכריי' ביעתתו. והק' בשטמ"ק בשם התוס' ר"פ, שהרי הגמ' שו"ט אם שור פקח חייב ביום, ותפשוט מהכא דפטור, דרק במקום קול הכריי' חייב, ולכן כ' דנראה כפי' שני ברש"י, כדלהלן. עוד כ' רש"י דהחידוש הוא דאע"ג דאיכא למימר דהכורה גרם לי',

שלא הי' הנפילה עצמה באונס. **וע"ע** בשטמ"ק בשם הרא"ה שכ' דמה דמספקא לן אם אמרי' מגו, היינו משום דשאני בור שאינו אלא לנזק (ולכאור' כוונתו דתחלת עשייתו לנזק), וכיון שכן, אולי כיון שיש איזה פשיעה כלפי שוורים, אע"פ שלא בא האונס מחמת הפשיעה, מ"מ הרי יש כאן איזה פשיעה, ולכן יש מקום לחייבו, וזהו ספק הגמ'.

(ט) **מי אמרי' מגו, וכו'** - הק' תוס', אפי' אם לא אמרי' מגו, תיפוק לי' דהוי תחלתו בפשיעה כלפי גמלים, וסופו באונס כלפי התלעה. ותי' דלא אמרי' דתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב אא"כ בא האונס מחמת הפשיעה. וע' **בבעל המאור** (כב: בדפיו) בשם הר"א אב"ד דלא אמרי' תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב אלא היכא דהאונס נעשה לדבר שפשע בו, אבל אם פשע בדבר א', והאונס הי' בניזק אחר, בזה לא אמרי' תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. והק' הבעל המאור, דתי' זה מהני רק לענין אם פושע לחרש והי' אונס בפקח, אבל לגבי הקו' דפשע כלפי גמלים ונאנס לענין התלעה, בין הפשיעה ובין האונס הוא לגבי שוורים, וא"כ עדיין ק' למה פטור, הרי הי' תחלתו בפשיעה וסופו באונס. וכ' הבעל המאור לתרץ דכשם שמצינו דבור קל לענין דפוטרין בו את הכלים, כן לענין תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור. עוד תי' אי' בחי' הראב"ד, דכאן אינה תחלתו בפשיעה כלל, דאין הגמלים שכיחי אלא בזמנים ידועים בשנה, אבל לא בשאר ימים כלל, ובאותם שאר ימים נמצא ההתלעה מתוכו ונפל שור. ושאלת הגמ' הוא דכיון דבשעה דגמלים שכיחי איכא פשיעה לגמלים, לא כסהו כראוי קרינא בי', ואפי' בהתלעה נמי לאו אנוס הוא, או דלמא מגו לא אמרי', ולענין התלעה לעולם אנוס הוא.

חבירו, רק על חלקו, ודוקא משום שהי' נשתמש בו נעשה אחראי על כולו. וע' בים של שלמה (ל"ז) דכ' דנשתמש בו לאו דוקא, ואפי' אם לא הי' נשתמש בו יהי' חייב על כולו, ומה שנקט רש"י דבא השני ונשתמש בו, היינו דבכה"ג מחלקים בין הראשון והשני. דהיינו, דמש"כ רש"י לקמן דצריך השני להושיב שומרים עליה, היינו רק משום דהשני משתמש בה, ולכן כיון דחוזר ונהנה בה, ממילא מסתבר הוא דצריך להושיב שומרים עליה (וכ' עפ"ז דאולי באמת אין מח' רש"י ותוס', דאע"פ דרש"י כ' דלא יהיבין שיעורים אלו להשני, ותוס' כ' דשפיר יהיבין, י"ל דלא פליגי, אלא רש"י מיירי היכא שהשני בא ונשתמש בו, ולכן אין נותנים לו שיעורים אלו, ותוס' מיירי שבא ומצאו מגולה. וקצת מדוייק כן שלא פליגי, דהא לא הביא תוס' דעת רש"י לחלוק עליו.

(ו) **ושמואל אמר בכדי שיודיעוהו - פרש"י** בלשון אחר עד כדי שיודיעוהו, אפי' בא וראהו פטור עד שיודיעוהו. ולכאור' דבר זה תמוה, אם ראה בעצמו, למה צריך גם שיודיעוהו. ופי' הרשב"א בשם רש"י, "כדי שיודיעוהו שיתרו בו".

(ז) **לעולם כראוי לשוורים ולא כראוי לגמלים, ושכיחי גמלים - לכאור' ק', למה צריך לאוקמי** דכראוי לשוורים ולא לגמלים ושכיחי גמלים, לימא דלא כראוי לשוורים ולא לגמלים (וכמו שגרס ה"ב"ח), שהרי לא הביא המשנה ציור זה אלא אידי. וכ' הכוס הישועות, דכיון דמלתא דפשיטא כ"כ הוא, א"כ אין שייך לומר דצריך לומר דין זה בהמשנה אפי' בתורת אידי, ולכן א"א לומר דזהו הציור.

(ח) **מי אמרי' מגו דהוי פושע אצל גמלים הוי פושע נמי לענין התלעה, או דלמא לא אמרי' מגו - ע' בדרכי דוד שביאר ענין המגו ע"פ דברי הרמב"ן במלחמת (כב: בדפיו), דבמגו ההיזק עצמה לא בא באונס, דכיון דהתליע עבידי דנפלי. וא"כ, כיון דעשה כיסוי דאינו כיסוי לגמרי, אמרי' מגו דהוי פושע אצל גמלים, דהיינו דאינו כיסוי גמור דבור, נמי אין כיסוי כלפי התלעה, דאי"ז נחשב כיסוי, וכיון שאינו כיסוי, חייב על הנפילה, כיון**